

LIBRIS

Editor: Florea Firan

We know
books

Redactor: Claudia Miloicovici

Tehnoredactare și copertă: Georgiana Oprescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NEDELUCU-PĂSĂRIN, GABRIELA

Arheologia emoției și exercițiul critic / Gabriela
Nedelcu-Păsărin; prefață de Iulian Boldea; editor
Florea Firan – Craiova: Scrisul Românesc Fundația-
Editura, 2023

ISBN 978-606-674-332-7

I. Boldea, Iulian (pref.)

II. Firan, Florea (ed.)

821.135.1.09

© Gabriela Nedelcu-Păsărin

© Scrisul Românesc

Fundația–Editura, Craiova, 2023

Tel./fax: 0722.753.922; 0251.413.763

Email: scrisulromanesc@yahoo.com

GABRIELA
NEDELUCU – PĂSĂRIN

ARHEOLOGIA
EMOTIEI ȘI
EXERCITIUL
CRITIC

Scrisul Românesc
Fundația – Editura

nu s-a integrat în niciun mediu (profesional, familial, camaraderesc). Hotelul în care trăiește alături de tatăl său, dar evitându-se reciproc, fără a avea o viață comună, alături și totuși străini pe deplin, este simbolul înstrăinării care distruge speranța redefinirii rolului în Marele Teatru al Lumii.

S. Bellow scrie astfel o partitură impresionantă a vieții ce se pierde cu fiecare clipă. Doar unii au conștiința acestei pierderi: cei ce trăiesc sub imperiul suferinței datorată neputinței de exteriorizare a adevăratului eu, nu al eului social. Este conștiința tragică, însă în altă accepțiune a celebrei sintagme, la fel de celebră ca versetul lui Horațiu: „Culege ziua de azi și fii cât mai puțin încrezător în viitor”.

CUPRINS

Ipostazele empatiei critice 5
 Argumentum 9

CAPITOLUL I

1. Receptarea culturii – cultura receptării.....14
 Fantasticul realității și realitatea fantasticului 14
 Puterea predictibilă și forța intempestivă a cuvintelor 18

2. Interviuri.....23
 „O calitate fundamentală a prozei – comunicarea”.....23
 Despre spiritul reflexiv al unei poetici interioare.....27
 Augustin Buzura: „Cultura este scoasă de pe locul care i se cuvine!”.....31
 Teoria măștilor acustice 37

3. Epistolar 42
 Epistolarul – un mod de difuzare culturală.....42
 Simpatie intuitivă sub auspiciile universalității 47
 Biografeme epistolare sau despre relația timpului intim cu timpul social.....51
 Cuvinte din Paris sau despre lectură asociativă.....54

4. „Regii de lectură” 57
 Regii de lectură vs receptări la distanță.....57
 Repoziționarea valorilor între criza pandemică și criza de identitate 61

CAPITOLUL II

Aviz de trecere între lumi și secole.....	66
Aporia clipei	70
Păpădia – prestidigitații în magia simpatetică.....	74
Restituiri necesare.....	78
Reziliența – între imaginativ și anticipativ	82
Autobiograficul – prag între Lumi.....	86
<i>Noaptea plec, noaptea mă-ntorc</i>	90
Răzvan Petrescu – pariul pe proza scurtă.....	94
Poezia autoreferențială sau dincolo de cuvânt și culoare	98
Alteritatea magică – anticamera miraculosului.....	101
Jocurile – o hipnoză regresivă	105
Poliperspectiva – capcana camerei subiective	109
Perspective interculturale sau despre etnografia comunicării	113
Recuperarea memoriei culturale și proiecția axiologică.....	117
Escatologia florilor sau despre viață în cheie pandemică	121
Un timp al asfințitului	125
Symbolismul psihologic în reprezentarea experienței vieții	129
Memoria discursivă – spațiu al imaginarului	133
Contiguitate metonimică sau despre referința sinestezică	136
Eros și oniric – revalorizare și resemantizare	140
Nuvelistica lui D.R. Popescu	144
Complexitatea labirinturilor interioare	148
„Cercul critic” al interiorității.....	152
Perspectiva polifonică a solitudinii.....	156
Tentația întoarcerii în timp.....	160
Tentația identificării și previziunea narativă	164
Jocul memoriei și fantasmalele interiorității.....	168
Blestemul nemuriturii	171

Amintiri netrăite.....	175
Reflexele seducției și principiul matrioșkăi	179
Efectul vertigo în crisalida circumstanțialului.....	183
Tragicul aberant – sorgintea solitudinii morbide	187
Arheologia emoției	191
Privirea Gorgonei sau despre ficționalitatea autobiografică.....	194
Rezonanțele grave ale amintirii	197
Aventura interiorității: Țineri-de-minte-cu-simțăminte	201
Degradarea nefericirii și identificarea asociativă	205
Blestemul depărtărilor	208
Cronica unei vieți intelectuale	212
Entropia – „secretul secretului”	215
Dependența de nefericire.....	219
Testimonialul între dominare și disperare.....	222
Conștiința rezilienței sau despre culorile timpului.....	225
O crevasă a realității sau manipularea afectelor?	228
Bildungsroman – o incursiune în spiritualitatea românească	231

Capitolul III

<i>Triunghiul reflecției critice: recuperare, reeditări, repuneri în „oglindea timpului” (din literatura străină)</i>	235
Puterea de incantație a amintirii.....	236
Tunelul – o proiecție în abis (Ernesto Sábato, <i>Tunelul</i>)	240
Etopeea – clepsidra amintirilor.....	244
Umiliința renunțării – simbolul înstrăinării	248

1. RECEPTAREA CULTURII – CULTURA RECEPTĂRII

Fantasticul realității și realitatea fantasticului

Fantasticul realității și realitatea fantasticului pot reprezenta un unghi de interpretare a genericului *Realitate și ficțiune astăzi*. Într-un cotidian marcat de accente virulente, de derapaje ale unui comportament comunitar departe de armonia conjunctă a afectivității și întrajutorării, repere altădată în mentalitatea tradițională românească, creația literară se plasează de câteva decenii la granița dintre un realism cu note suprarealiste și o literatură de atmosferă cu o arhitectură narativă, care dezvoltă complexul de acțiuni și propune psihologii, care excelează în variații ale emotivității în situații liminale. Succesul de piață, impactul imediat sunt argumentele experimentelor culturale, pentru că activează resorturile curiozității. Dar, în timp, rămân experimente, ce pot defini la un moment dat un curent literar, în cazul pledoariei noastre pentru balansul între sentimentul proximității și tentația ancorării în psihologia profunzimii. În acest context trei sunt direcțiile de analiză pe care le considerăm oportune pentru conturarea cadrului de analiză.

Raportul scriitor-operă se constituie ca un prim raport din care decurg semnificațiile interdiscursului și intertextualității. Comprehensiunea textului presupune și analiza intertextului, a aceluși ansamblu al discursurilor exterioare, cu care opera literară intră în interacțiune în tratarea subiectului narațiunii. Este, într-un nou plan, ceea ce hermeneutica narativității a constatat că dialectica identității narative și a ipseității (unicitatea identității și a diferenței în raport cu alți scriitori) reprezintă efect al raportului dintre lumea povestirii și lumea reală.

Jean Starobinski a realizat un scurt istoric al conceptului de imaginație în studiul *Jaloane pentru o istorie a conceptului de imaginație* din volumul *Relația critică*, ajungând în final la concluzia că există două niveluri ale imaginației: „imagarul minim”, indispensabil oricărei creații literare și care stă la baza literaturii realiste și o „imaginație sporită” (cea a ficțiunilor delirante), sinonimă că fantezia, din care se nasc operele literaturii fantastice.

Literatura ultimelor decenii abundă în creații sub semnul realismului, cu evidente tendințe spre suprarealism. Imaginarul minim, definit de J. Starobinski, este însă, de multe ori, sub imperiul malformării unei realități recognoscibile, apelându-se la manipularea afectivă. Folosind, asemeni fantasticului, un element recognoscibil în proximitatea temporală sau spațială, argument al unei eventuale veridicități a poveștii, se supralicitează variabilele manipulatorii și, sub spectrul imagarului, sunt vehiculate informații dintr-o realitate, pe care lectorul a cunoscut-o, a trăit-o, iar informațiile infiltrate conduc la deformarea realității considerate a unei epoci istorice (trecute sau în derulare). În această categorie pot fi incluse temele exilului, ale dictaturii comuniste, ale gulagului, sistem concentraționar și represiv, ale cooperativizării, ale emigrării, ale revoluției din decembrie 1989 etc. Preluate ca atare, aceste informații-suport narativ sunt ulterior folosite ca argument pentru conturare atmosferei unei epoci, configurării profilului psihologic al unor personaje care au avut un rol în epoca invocată sau pentru reconstituirea istoriei unor instituții supuse cenzurii comuniste. Este o perspectivă de receptare a creațiilor literare realiste cu mesajul subliminal generate de informații false sau tendențioase pentru a da o tușă groasă unei epoci, unui profil psihologic sau unui comportament circumstanțial datorat istoriei recente. Sunt însă mult mai multe creațiile ce se înscriu în experimentul literar, cu exacerbarea unor nuclee narrative și ancorarea astfel în suprarealism. Tocmai aceste creații sunt în atenția criticii literare internaționale, sunt premiate de foruri culturale de prestigiu mondial și, întrebarea firească este: ce se premiază? Autorul, valoarea creației sau experimentul literar? La antipod se plasează creațiile literare fantastice care și acestea au pierdut din

arhitectura specifică genului, femele dominante fiind substituiți ale eului, revenire a identicului, tendința fiind considerarea fantasticului drept categorie psiho-mentală. S. Freud concluziona: poetul este „mediator între obscuritatea impulsurilor și claritatea conștiinței sistematice și raționale”.

Raportul critic literar-operă este raportul care asigură validarea creației și îi conferă premisele rezistenței în timp. J. Starobinski, asemeni lui G. Poulet și J. P. Richard, este preocupat de relațiile variate ce se pot stabili între conștiința criticului și obiectul acestuia, opera literară. Traiectul criticii preconizat de Jean Starobinski comportă trei niveluri: simpatia spontană, studiul obiectiv și reflecția liberă, în care primul și ultimul se raportează la nivelul psihicului. Imaginația, consideră criticul, este inseparabilă de activitatea generală a conștiinței, în strânsă legătură cu memoria și stimulată de relațiile afective. Actul imaginar este plasat astfel între rațiune și sensibilitate. Romul Munteanu face următoarea apreciere referitoare Jean Starobinski: „realizează în vremea noastră una dintre cele mai ingenioase demonstrații de reabilitare a psihologiei profunzimii. Nevoia unei științe a reverie (în spiritul lui Bachelard), corelată cu critica literară rămâne dezideratul fundamental pe care îl formulează Jean Starobinski pe acest plan” (J. Starobinski, *Relația critică*, Ed. Univers, 1974).

În *Arta fantastică* (Ed. Meridiane, 1970) Marcel Brion se situează pe aceeași poziție de considerare a fantasticului drept categorie psiho-mentală. Simbolurile au în acest caz un rol determinant, fiind mediane între inconștient sau subconștient și forma vizibilă: „N-are rost să delimităm partea de vis și partea de realitate – scria M. Brion. Strâns întreșute, vis și realitate au atins, în punctul cel mai înalt al inspirației poetice, gradul desăvârșit al fuziunii”.

Pentru starea de fantastic (noțiune ce apare cu insistență la criticul francez), această simbioză vis-realitate este favorizantă. Interpretarea sa comportă un aspect aparte: simbolurile derivate din vis și transferate în real, generatoare astfel a altor simboluri, prin pătrunderea în alt plan, nu-l interesează, pentru că s-ar plasa la nivelul rațiunii. Rămâne doar constatativ, pentru că importante sunt atmosfera și sentimentul degajat de fuziunea celor două planuri. Referindu-se la tablourile lui

Chagall, M. Brion notează: „raporturile logice și arhitectura formei fiind astfel îndepărtate, harul invenției poetice domnește după bunul plac și fantasticul se desfășoară nestăvilit”.

Freud este convins că plăcerea estetică se asociază cu o plăcere psihologică preliminară, menită să elibereze pe cititor de tensiuni, obsesii. Este, de altfel, un efect terapeutic prin lectura reverie. Concluzia filosofului este elocventă pentru raportul dintre realitate și psihologia profunzimii: poetul „este mediator între obscuritatea impulsurilor și claritatea conștiinței sistematice și raționale”.

Raportul lector-operă este un raport necesar pentru circulația cărții în medii diverse ca profil cultural și istorie culturală. În contextul cultural actual, când invadarea spațiului public cu informații din zona politicului (domeniu guvernator al vieții cotidiene) și cu știri false, din care prozatorii în special își alimentează documentarea pentru ancorarea într-un realism cu date recognoscibile dintr-o istorie recentă, interpretarea textului operei impune un plus de responsabilitate în a stabili raportul dintre „imaginarul minim” și „imaginația sporită”. Fiind o raportare la circumstanțe recognoscibile în derularea narațiunii este importantă activarea simultană a mai multor competențe pentru decodarea semnificației. În cazul acestor creații literare scriitorul ține cont de competența interpretativă a lectorului și de reacția acestuia la lecturarea textului, pentru că intenția dominantă este impactul la public, succesul de piață, configurarea unui bazin de consumatori de asemenea structuri narrative, în care tentația identificării este indusă prin chiar alimentarea cu elemente ușor recognoscibile din experiența recentă a lectorului. Se stabilesc astfel interferențele creative, iar lectorul va fi tentat să adauge detalii cunoscute din experiența personală (martor ocular al unor evenimente istorice și sociale sau chiar participant la acestea). Câtă realitate este, ca suport informațional rezultat din documentarea sau experiența personală a scriitorului, și câtă ficțiune pentru a crea premisele ancorării în psihologia profunzimii este o posibilă întrebare care va cataliza interesul pentru lectură și va clasa opera literară într-un câmp de semnificații posibil de decodat în cheia culturală a timpului revolut.

Puterea predictibilă și forța intempestivă a cuvintelor

Cuvântul exprimă abinitio nevoia de socializare, sentimentul de deschidere a universului interior, purificarea prin simpla rostire, alianța între știut și neștiut, rupe tăcerea sau halucinantul discurs logoreic, transmite emoția, manipulează afectele și configurează identități. Cuvintele își caută spațiul cu har pentru a trece în lumea artei cuvântului. Și, odată ajuns, se metamorfozează în înțeleșuri la care ajungi numai plătind vămile cunoașterii și ale trăirii sentimentului estetic. Abia apoi le ascuți în tihna dătătoare de speranță, pentru că singurătățile nu rezistă în fața cuvintelor.

Și totuși...

Cuvintele nu salvează, cuvintele pot fi inutile

„Tu nu aștepți/ decât cuvântul/ ce va să izvodească din adânc/ precum un fruct între ramuri. (...) Întrupare și cuvinte străvechi./ Tu tremuri în plină iarnă!” Versurile lui Cesare Pavese fac trimitere la imaginea care prinde concretețe prin folosirea contextuală a cuvintelor într-o metaforă poetică reprezentativă pentru stilul său: discursul liric se bazează pe imagini care nu mai au o relație directă cu o realitate concretă. Cuvintele generează imagini poetice, cuvintele compun un univers poetic. La finalul vieții, oricând va fi fiind acesta, ar trebui să fie mulțumit de universul creat și care a funcționat de cele mai multe ori paralel, arareori complementar, cu proximitatea temporală și culturală. De aceea, gestul suicidal al lui Cesare Pavese la doar 42 de ani, ca și faimosul său jurnal *Il mestier di vivere* (ce acoperă perioada 1935-1950, adică ultima din viața sa, până în anul morții) se concentrează simbolic în fraza: „Toate astea îmi fac greață. *Cuvintele* (s.n.), inutile. Un gest. Nu voi mai scrie.” Disperat în fața descompunerii unei societăți, debusolat de o iubire imposibilă, Pavese nu mai poate comunica, de aceea cuvintele sunt inutile.

Verba volant, scripta manent

Fraza din celebrul discurs al lui Caius Titus în senatul roman amintește peste timp că vorbele pot fi ușor uitate, cuvintele scrise rămân. Este însă momentul să amintim că vorbim nu pentru a fi cronofagi, ci pentru a transmite idei. Aceleași cuvinte rostite și scrise au puteri diferite de a se proiecta în mentalul colectiv. Cele rostite sunt dublate de personalitatea comunicatorului, poveștile copilăriei sunt asociate cu imaginea celui ce le-a spus, azi cu imaginea CD-ului, a radioului, a televizorului. Artă de a transmite mesaj prin cuvinte este arta persuasiunii, este un act creator cu evidente note de actorie. Și totuși, prea multe cuvinte obolesc, procesele de receptare sunt îngreunate de barierele de rostire, dicție, timbru, zgomote ambientale și, nu în ultimul rând, de bariera culturală. Ar fi însă o imagine a cuvintelor semnificative care nu se uită și se așază ca într-un candelabru de lumină. Cu cât sunt mai multe (prin acumulări succesive, prin reiterare, prin forța poetică a mesajului cuvintelor), cu atât candelabrul va fi mai luminos. Când senectutea sau cauze obiective intervin, luminile se sting pe rând, în ordinea în care s-au așezat. De aceea se uită ce s-a citit ieri, nu se uită ce s-a citit și s-a sedimentat cu mult timp în urmă. Când toate luminile sunt la fel, imaginea este puternică, dar orbitoare, când sunt de culori diferite (culori conferite de domeniile cunoașterii), candelabrul este un glob de lumină atractiv din orice perspectivă. Dumitru Stăniloae spunea o vorbă veche românească despre această diferență sau nondiferență: „Are multă minte, dar e toată de un fel!”

Cuvintele în hățișul confesiunilor

Dialogului interior (dedublare necesară pentru autoanaliză, cu cei doi protagoniști: eu și alter ego) îi corespunde confesiunea, stare emoțională, în care cuvintele își manifestă puterea de seducție prin defulare.

„*Deșertul pentru totdeauna* (Ed. Polirom, 2012) este unul dintre cele mai coplesitoare eseuri confesive ale literaturii române” – astfel definește Dan C. Mihăilescu volumul lui Octavian Paler. Între *la-birint și deșert*, cele două imagini ale călătoriei interioare, scriitorul

plasează toate viețile sale. Pentru că, scrie Paler, „omul are trei vieți relativ distincte. Una publică. Alta, particulară. Și alta pe care – în lipsa unei formule mai bune – aș numi-o «secretă». Prin viață secretă înțelegând nu ceea ce ascundem de ceilalți, din pudoare sau din interes, ci acea parte din noi asupra căreia nu avem niciun control – cum ar fi obsesiile, fantasmеle, visele, subconștientul – și unde nu ne putem minți. Tot ce pot să spun (s.n.) despre această «viață de dincolo de oglindă» e că reprezintă imaginea mea cea mai fidelă, azi”. Aceasta este imaginea complexă a jurnalului: secvențe alese din cele trei vieți, într-o alternanță ce pare întâmplătoare, dar care se supune unei logici interioare, cea care și impune ritmul narațiunii.

„Labirintul e o poveste de dragoste și o poveste despre moarte. Ceea ce înseamnă că orice biografie – adică o istorie cuprinsă între o naștere și o moarte – poate fi spusă (s.n.) pe culoarele labirintului”. Aceste scurte considerații îl deconspiră pe O. Paler, evidențiază aderența la comentariul subiectiv, apetența pentru călătoria în „labirint”, ca și mărturisirea explicită: în toate demersurile sale critice se redescoperă pe sine, *cuvintele refac labirintul și deslușesc deșertul*.

Terapia prin cuvânt

Reconstruire caleidoscopică a lumii satului, Cărțile *La lilioci* reprezintă epopeea unui univers rural structurat pe moduri de existență arhaică, învăluit în savoarea „zicerii” oltenești și decodabil la cel puțin două niveluri de referință: unul al desfășurării diacronice a vieții arhaice, cu decupaje narative despre ceremonialurile existențiale, un al doilea nivel, al integrării într-un corpus lirico-epic, o panoramare în sincronie a lumii „dintâi”. Forța de atracție, resorturile empaticе se datorează fluidizării timpului și spațiului, generării sentimentului de „știut” și mai ales confundării intenționate a *cuvintelor paronimice* familial/familiar. Tezaurul magico-folcloric al descântecelor reperabil în spațiul etnospiritual al Bulzeștilor este parțial salvat de la uitare prin reproducerea unor acte de terapie ce vizează în principal psihoterapia asociată cu elemente de medicină empirică, populară. Descântecul popular terapeutic cu structură poetică și poietică este prezent în cărțile *La Lilioci*.

În Cartea a VI-a *La Lilioci* sunt de reperat mai multe texte ce se circumscriu descântecului de boală, ca o atitudine de salvare a universului patriarhal prin *terapia prin cuvânt*.

În poemul *Baba Nițu* sunt descrise și parțial reproduse două descantece „de aplecatelea” și „ăla de scârbeală”. Neuitând că lectorul de azi nu mai este în contact direct cu acest univers de practici rituale, Marin Sorescu subliniază prin contrast și comparație diferențele dintre cele două feluri de descântec. Primul se spunea „doar la femei tinere/ Când să nască ele, când se făcea că varsă, când le era rău”, al doilea „se descântă oricui se scârbea de ceva”.

Textele reproduse de M. Sorescu, într-o atitudine constantă de recuperare a acestora, sunt de o expresivitate potențată de contextul poetic ce atinge apogeul prin producerea comicului de situație: cum baba le mai încurca, femeile o rugau: „Dă-le drumul/ Unul după altul/ Și organismul și-l ia pe-l care-i trebuie”.

Terapia prin cuvânt și atitudinea de salvare de la uitare a unor cuvinte vechi și a unor practici magice au fost argumentele care l-au determinat pe M. Sorescu să scrie despre o lume fascinantă, ale cărei cuvinte au însemnat cultură fondată pe cultură tradițională.

Receptarea cuvintelor și efectele lor asupra fondului emoțional-aperceptiv

Cuvintele sunt valorizate prin contextualizare. Asocierea cuvintelor generează cuvintele-simbol care devin sintagme recognoscibile: farmec-dureros (M. Eminescu), trei dinți din față (M. Sorescu), vânătoarea regală (D. R. Popescu), orgolii (A. Buzura), jurnalul unui jurnalist fără jurnal (I. D. Sîrbu) etc.

Cuvintele pot fi dublu funcțional: în interiorul textului și decupate și plasate sub forma unor aforisme. Este cazul celebru al aforismelor lui Brâncuși (afirmații, considerații, mărturisiri spuse, scrise circumstanțiale). Este și cazul aforismelor lui M. Sorescu, pe care noi le-am decupat din interviurile pe care le-am realizat cu scriitorul și pe care le-am grupat, ca și concluzii, la finalul volumului *Marin Sorescu. Imagini. Ethos. Evocări* (Ed. Academiei, 2007).

Puterea cuvintelor poate fi argumentată prin mijlocul de transmitere și prin circumstanța creată pentru „împachetarea” mesajului:

discurs la radio, rostire la megafon, cuvinte însoțite de sunetul trompetei la anunțul prin sat.

O temă specială ar merita să fie puterea cuvintelor și manipula-rea afectelor, finalmente manipularea identităților. Dublul limbaj și mesajul subliminal, ca și manipularea cuvântului în raport cu tăcerea pot fi teme în analiza scrierilor din perioada totalitarismului. Puterea cuvintelor este nepuizabilă, cum nepuizabilă devine abordarea ei din varii perspective. Seducția prin stil, manipularea prin claritate sunt tot atâtea pârgii ale artei cuvântului. Rămân în actualitate proba culturilor, tema multiculturalismului, efortul intercultural și mai ales o întrebare: de ce continuă *tăcerea intelectualilor*?

2. INTERVIURI

„O calitate fundamentală a prozei – comunicarea”

Interviul este un gen jurnalistic prin intermediul căruia sunt transmise opinii, confesiuni, luări de poziție în probleme controversate. Este pretextul pentru aducere în actualitate a operei sau personalității celui interviuat. Un volum care să reunească interviurile acordate de un scriitor de-a lungul deceniilor este o „oglină” din zeci de „cioburi” (perspective de interpretare, conjuncturi de derulare a întâlnirilor – cadru de realizare a interviurilor). Un astfel de demers reconstitativ derulează Editura Dacia XXI din Cluj – Napoca prin colecția „Personalități românești în interviu”. *Fănuș Neagu: interviuri* este volumul apărut recent, o ediție îngrijită și prefațată de Ilie Rad, care este și coordonatorul colecției.

Sunt reunite 37 de interviuri publicate exclusiv în presa scrisă în perioada 1965–2011. Este un arc peste timp de la primul interviu acordat lui Constantin Țoiu până la cel din ianuarie 2011 realizat de Ana Maria Vulpescu. Fără a avea în intenție realizarea unei „balanțe” între numărul de interviuri realizate înainte de 1989 (22) și numărul de interviuri publicate după 1990 (15), detaliul „cantitativ” nu este de neglijat. Cu acerba-i proverbială deja, Ilie Rad confruntă varianta interviului publicată în revista culturală și varianta cuprinsă într-un volum de interviuri.

Volumul cu interviurile acordate de Fănuș Neagu are, însă, dincolo de această rigurozitate a republicării unui text, o valoare de document, un corpus de mărturisiri făcute în circumstanțe diferite (cadru elaborat, răspuns la întrebări transmise în scris, declarații conjuncturale într-o redacție sau „interviuri din mers” – un mod